

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Серія «Наука»

ЛІКИ – ЛЮДИНІ.
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФАРМАКОТЕРАПІЇ
І ПРИЗНАЧЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

Матеріали ХХХІІ Всеукраїнської
науково-практичної конференції
з міжнародною участю

21 травня 2015 року
м. Харків

*Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ
№ 501 від 9 липня 2014 року*

Харків
НФаУ
2015

Редакційна колегія:

Головний редактор – акад. НАН України, проф. В. П. Черних

Заступники головного редактора: проф. Б. А. Самура, проф. І. В. Кіреєв, проф. Л. В. Деримедвідь

Відповідальний секретар – Ю. О. Псурцева

Члени редакційної колегії: проф. А. А. Котвіцька, проф. А. Л. Загайко, проф. В. А. Кліменко, проф. П. І. Потейко, проф. В. П. Андрющенко, проф. О. А. Цодікова, проф. Т. Д. Звягинцева, проф. Н. М. Кононенко, доц. М. Г. Бакуменко, доц. В. Є. Кашута, доц. О. О. Рябова, доц. Н. В. Жаботинська, доц. Н. М. Трищук, доц. М. В. Савохіна, доц. В. В. Куновський, І. Б. Книженко

Ліки – людині. Сучасні проблеми фармакотерапії і призначення лікарських засобів : матеріали XXXII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (21 травня 2015 року). – Х. : НФаУ, 2015. – 392 с. – (Серія «Наука»).

Збірник містить статті і тези доповідей XXXII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Ліки – людині. Сучасні проблеми фармакотерапії і призначення лікарських засобів».

У матеріалах конференції розглядаються проблеми фармакотерапії захворювань людини, наведені результати експериментальних та клінічних досліджень, аспекти вивчення й упровадження нових лікарських засобів, доклінічні фармакологічні дослідження біологічно активних речовин природного і синтетичного походження. Наведені також праці, присвячені особливостям викладання медико-біологічних і клінічних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Видання розраховано на широке коло наукових і практичних працівників медицини і фармації.

Відповідальність за зміст наведених матеріалів несуть автори.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФІРНОЇ ОЛІЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ ТА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ВАЛЕРІАНИ

Корнієвський Ю.І., Корнієвська В.Г., Панченко С.В.
Запорізький державний медичний університет, Україна

Незважаючи на багаторічні дослідження біології росту та розвитку, введення в культуру, хімічного складу, розробки методів аналізу сировини та препаратів валеріана лікарська залишається вивченою недостатньо із-за її надзвичайної поліморфності. Валеріана зростає по всій Земній кулі і нараховує 200 видів. В Україні розповсюджені 13 видів, які входять в збірний видовий цикл *Valeriana officinalis* L. s. l. Із них для Запорізької області характерними є валеріана пагононосна – *V. stolonifera* Czern., в.бульбиста – *V. tuberosa* L. ; для Закарпатської області – валеріана бузинолиста – *V. Sambucifolia* Mikan, в. горбкова – *V. collina* Wallr., в. дводомна – *V. dioica* L., в. цілолиста – *V. simplicifolia* Kabath., в. трикрила – *V. tripteris* L., в. трансільванська – *V. transsylvanica* Schur, в. висока – *V. exaltata* Mikan, в. блискуча – *V. nitida* Kreyer.

Експерименти на тваринах показали заспокійливу дію валеріани на центральну нервову систему, а також її властивість попереджувати спазми. Проведено безліч клінічних досліджень, особливо в геріатрії, за участю хворих, страждаючих безсонням і нервовими розладами. Як правило, валеріана скорочує час засипання і покращує якість сну. Валеріана рекомендується для лікування нейро-вегетативних розладів і легких порушень сну як у дорослих, так і у дітей. Крім того, опубліковано цілий ряд робіт з інформацією про існування дикорослих видів валеріани з великою кількістю різних хемотипів (рослин, які мають однаків зовнішній вигляд, але суттєво відрізняються за складом ефірної олії). За сучасними даними хімічний склад ефірної олії валеріани лікарської дуже складний, в ній ідентифіковано 84 речовини. У зв'язку з цим продовжується вивчення складу ефірної олії коренів валеріани вченими різних країн світу.

МЕТА РОБОТИ: за допомогою газорідинної хроматографії дати порівняльну характеристику складу ефірної олії запорізької валеріани пагононосної (*Valeriana stolonifera* Czern.) та закарпатської в. горбкової (*V. collina* Wallr.).

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ. Зразки сировини були заготовлені у жовтні 2012 року: в. пагононосна (Канцерівська балка, околиці м. Запоріжжя) та в. горбкова (с. Кольчино, Мукачевський район, Закарпатська область). Ефірна олія із сировини (корені валеріани) отримана методом перегонки з водяною парою згідно ДФУ 1,2. Дослідження проводили на газовому хромато-мас-спектрографі фірми «Хьюлет-Паккард» (НР), США, що складається з хроматографа марки НР6890 GC та мас-селективного детектора 5973N. Умови хроматографування: компоненти

розділяли на кварцовій капілярній колонці фірми HP(HP 19091J-433 YP-5) 30 м довжиною та внутрішнім діаметром 0.25 мм, заповненій 5% фенілметилсилоксаном. Спектри розглядали як на основі загальних закономірностей фрагментації молекул органічних сполук під дією електронного удару, так і шляхом пошуку у мас-спектральній бібліотеці баз даних «Flavor2.L.» та «NIST98 L.». Ідентифікацію сполук проводили шляхом порівняння одержаних мас-спектрів хроматографічного піку з мас-спектрами еталонних сполук з найбільшою вірогідністю ідентифікованих програмою розпізнавання на масиві спектрів баз даних.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ. Вміст окремих компонентів у зразках досліджуваної ефірної олії оцінювали методом нормалізації (площу піків представляли у відсотках до суми всіх площ піків на хроматограмі зразка, за виключенням піку розчинника). В ефірній олії *V.stolonifera* було встановлено 92 компонентів з них ідентифіковано 30; в ефірній олії *V.collina*. було встановлено 37 компонент з них ідентифіковано 31. Головними компонентами ефірної олії *V. collinae* валеранон (27,3%), міртенілацетат (8,34%), міртенілізовалерат (5,13%); ефірної олії *V.stolonifera*–спирт пачулі (35,59%), борнілацетат (21,43%), спатуленол (4,90%).

ВИСНОВКИ. Основні компоненти у валеріани пагононосною: спирт пачулі, борнілацетат, спатуленол; у валеріани горбкової: валеранон, міртенілацетат, міртенілізовалерат. За літературними джерелами та нашими дослідженнями основними речовинами, які зумовлюють седативну дію валеріани є ізовалеріанова кислота, борнілацетат та валеранон.